

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendivm Concertationis, Hvivs Secvli Sapientivm Ac Theologorum, super erroribus moderni temporis

Bundere, Jan van den

Venetijs, 1548

De satisfactione, ti. 16

urn:nbn:de:hbz:466:1-36077

facultatis non est unius episcopi abolere statutum uniuersalis ecclesie, minus autem diuinum.

DE SATISFACTIONE TIT. XVI.
ARTICVLVS. I.

ALiquas credimus esse, & iueniri apud patres satisfactiones, secundum canonum satisfactiones: Sed illas dicimus non ad remissionem peccatorum, nec iuris esse diuini. Sed sunt disciplina ecclesiastica, & ex causa institutæ, ne famosi peccatores statim admitterentur sine penitentia ad communionem. Non autem necessariae sunt ad culpam uel poenae remissionem. Nam ista remissio fit per Christum: non per nostra opera. RHET.

Nos fatemur praeter canonicas satisfactiones à patri THEO. bus institutas, quasdam iure diuino necessarias satisfactiones. Quod ut perspicuum fiat, operæ pretium est non ignorare ex delicto peccatorem & diuinam offensam incurere, & poenam aeternae mereri damnationis. De priori dicitur: Odio sunt Deo impius, & impietas eius. Et ibidem: Sapient. 14. Peruersae cogitationes separant à Deo. Et rursus in pro- Sapient. 1. uerbis dicitur. Abominabile Deo cor prauum. De altero uero dicitur: Clementia preparabit uitam, sectatio malorum mortem. Et iterum: Iniustitia mortis est acquisitio: Ibidem. Impij autem manibus & uerbis accersierunt illam. Et Iacobus ait: Peccatum cum consummatum fuerit, generat Iacob. 1. mortem. Et Paul. Stipendia peccati mors. Rursus idem Roma. 6. Apostolus inquit. Qui non obediunt Euangelio domini nostri Iesu Christi, poenas dabunt in interitu aeternas à facie domini. Offensa donatur in contritione, quando ex ini-

DE SATISFACTIONE

Ezec. 18. *mico fit Dei amicus, secundum illud Ezechielis. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis quae operatus est, & custodierit praecepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, uita uiuet, & non morietur. Omnium iniquitatum eius quas operatus est, non recordabor.* Artic. 2.

RHET. In nostra conuenis sententiam. Si enim Deus non recordatur omnium iniquitatum poenitentis, peccatum donat. Cōplectitur autē peccatum diuinā offensam pariter, & aeternae poenae reatum: ideo donato peccato, offensa donatur & reatus poenae eo potissimè quod poenitenti Christi passio cōmunicatur: quae Deum nedū placat, uerum & omnem reatum delet: secundum illud Apostoli. Conuulsificauit nos cum illo, donans nobis omnia delicta: delens quod aduersum nos erat chirographum decreti: quod erat contrarium nobis.

THEO. Euidenter satis concludis, quod Christus sufficienter satisfecit pro omnium hominum delictis imò superfluitate dico, reconcilians hominem Deo patri, expiansque omnes peccato debitas poenas, quantum est ex parte sui: quia plus obtulit Deo patri, quam meruere nostra peccata. Sed non efficienter, quantum ad nos. Quia Deus etiam nostrae requirit satisfactionem non propter passionis Christi imperfectionem: sed ut qui deliquimus, ipsum delictum in nos etiam uindicemus, Docet hoc Tertul. in lib. de poen. ubi ait. Deliqui dicito in Deum, & periclitor in aeternum perire. Itaque nunc pedeo, & maceror, & excrucior, ut Deum reconciliem mihi, quem delinquendo laesi. Et Chrysost. ho mil. 17. in epistolam ad Hebraeos, inquit super illo. Sic & Christus semel oblatus est, ad multorum auferenda peccata.

Quare multorum, & non omnium? Quia nō omnes cre-
diderunt. Pro omnibus quidem mortuus est: hoc est quan-
tum in ipso est. Eius momenti est illa mors, cuius momen-
ti est omnium perditio, non autem oīum peccata abstulit:
propter id quod noluerunt. Et post pauca: Vt iam de cæ-
tero non opus habeā sacrificio, ut saluentur: sed ipsis hoc
facient operibus.

Articulus. 3.

Christi passio infinita est, ac pro infinitis mū- REHT.
dis (si cēnt) satisfactoria. Nobis quoq; pœniten-
tibus, per sacramenta cōmunicatur. Quod ergo
nostra satisfactio superaddere ualet, ut expiet no-
stra delicta? Nunquid opera nostra potiora di-
ces merito passionis Christi, ut illa facinora no-
stra deleant, non passio Christi?

Ab sit ut humana opera præstantiora prædicem ope- THE O.
ribus Christi. Et si infinitæ sit uirtutis meritum aut pas-
sio Christi: cōmunicatur tamē nobis finitè plus minusue,
secundum nostram præparationem & dispositionē. Chri-
stus quoque, licet pro nostris facinoribus satisfecerit suffi-
cienter, nostram etiam exigit satisfactionem, ut qui pec-
cando, quantum in nobis fuit, aliquid debiti honoris debi-
teq; obedientiæ Deo subtraximus, pœnitētes aliquid bo-
ni delectabilis uel utilis nobis auferamus: quod Deo in ho-
norem ac in sacrificium offeramus. Articulus. 4.

Cōmentum ac uoluntariè præter rationem R H E T.
& auctoritatem narras dictum.

Doceāt te uel euidentissima scripturæ testimonia, post THE O.
donatam culpam exigi à pœnitente opera satisfactoria.
Dicit nanque Ioannes. Facite fructus dignos pñiæ. Sunt Lucæ. 3.
enim fructus quidam digni innocentia aut iustitia. Qui-

DE SATISFACTIONE

- dam uerò digni pñæ, qui scilicet resarciunt que cõmissa se uel omisisse nos pœnitet : quos satisfactiones dicimus. Dicitur nempe satisfactio, iniuriæ illatæ per opera pœnalia recompensatio. Peccantes Deo iniuriam intulimus, dum ei obedientiam honoremq; debitum subtraximus. Pœnitentes uerò nobis bonum delectabile uel utile subtrahimus: quod in eius honorem offerimus. Habet hoc dicitur Grego. hom. 20. adducens illud Ioannis. Facite fructum dignũ pñæ. Quisquis illicita nulla cõmisit, huic iure nature conceditur ut licitis utatur. At si quis in culpã sit lapsus, tantò à se debet licita abscindere, quantò se meminit & illicita perpetrasse. Vniuscuiusque ergo cõscientia conuenitur, ut tantò maiora quærat bonorum operum lucra per pñam, quanto grauiora sibi intulerat damna per culpam. Declarat hoc ipsum hom. 33. Magdalene exemplum. Quod (inquit) in se habuit oblectamenta, tot de se inuenit holocausta. Conuertit ad uirtutum numerũ, numerũ criminũ: ut totum seruiret Deo in pñæ, quicquid ex se Deo contempserat in culpa. Lachrymis nanque pedes Iesu lauit: capillis capitis terxit: & unguento unxit. Sic & Petrus post negationem Christi, egressus fleuit amare, in quo quoad uiueret, peccatum ipsum deplanxit: ut ait Clemens.
- Ionæ. 3.** Niniuite quoque in cinere & cilicio, in clamore orationis & ieiunio pœnitentes, misericordiam domini impetrarunt. Theodosii pñam lege in hist. tripar. lib. 9. ca. 30. Quid horum fecissent hi, ni peccassent? Non sufficit itaq; pœnitenti, ut deinceps non peccet: priora uerò in se uitia
- Eccles. 21.** cet peccata necesse est. Sapiens enim non tantũ ait. Fili peccasti: non adicias iterum: sed subdit. Et de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur. Et Iob præsumptionem suam
- Iob. 42.**

tendens, ait. Idcirco me reprehendo, & ago pñiam in fa-
uilla & cinere. Et hoc uoluit dominus, per Iohelē pro-
phetam, dicens. Cōuertimini ad me in toto corde uestro, Iohel. 2.
in ieiunio, & fletu, & planctu. Contra hos, qui hanc eli-
minare uolunt satisfactionem, ait Cypria. lib. 1. epist. 3. de
quibusdam. Datur opera ne satisfactionibus, & lamenta-
tionibus iustis delicta redimantur: ne uulnera lachrymis
abluantur. Pax uera falsæ pacis mendacio tollitur. Plura
libeat uidere suprâ titu. de pœni. titu. 13. arti. 3. & infrâ ti-
tu. 35. arti. 3. & 8.

Articulus. 5.

Quare Deus post donatam offensam non re RHE T.
mittit reatū, ut ais: sed uult etiā iam suos factos
filios & amicos obnoxios remanere pœne?

Hæc potissimam æstimo rationem. Dei uoluntatē quæ THE O.
ex sacris literis innotescit. Ait nanq; Saluator. Exemplū Ioan. 13.
dedi uobis, ut quemadmodū ego feci, ita & uos faciatis:
incōgruum nanque est, ubi Christus pro nostris peccatis,
lachrymas simul & sanguinem fudit: ipsi gaudeat, & nō
lugeant peccatores. Docet hoc Chrysost. hom. 2. in psala-
mum. 50. dicens. Dei misericordia inæstimabilis est, sine
fine est, quæ comprehendi non potest: superans oēm sen-
sum, omnem cogitationem: tamen non ut homines miseri-
cordiam consecuti remissiores fierent. Quærit quidem à
nobis Deus. Miseretur quidem, sed nō passim miseretur.
Prouocat nos & dicit. Da & tu aliquid: utputà mille sce-
lera perpetrasti, habes onera delictorum. Volo alleuiare
pondus tuū: da & tu manum tuā. Non quia ego tui egeo,
sed quia uolo & te aliquid conferre ad tuam utilitatem.
Huic consonat & illud Irenæi lib. 4. cap. 28. aduersus hæ-
reses Valentini, inter cætera sic inquentis. Seruitus erga

DE SATISFACTIONE

Deum, Deo quidem nihil præstat. Est enim Deus perfectus & sine indigētia. Propter hoc autem exquirat ab hominibus seruitutem: ut quoniam est bonus & misericors, beneficiat eis qui perseuerant in seruitute eius. Et propter hoc dicebat discipulis dominus: Non uos me elegistis, sed ego elegi uos, significans quoniam non ipsi glorificabant eum, sequentes eum: sed in eo quod sequeretur filium Dei, glorificabantur.

IOAN. 15.

LUC. 23.

2. REG. 12.

Ibidem.

3. REG. 21.

Porro legimus Deum aliquando offensam pariter & poenam remittere, utpotè latroni, cui post tot scelera pertrata, ait. Hodie mecum eris in paradiso. Non defuit tamen ei etiā propria satisfactio, quemadmodū nec Magdalene. Præterea in baptismo qui est spiritalis quædam regeneratio, culpa cum poena relaxatur: ideoq; baptizatio satisfactio non iniungitur. Aliquando uerò culpam et non totam poenam remittit Deus. Nam æternā donat, sed temporalem exigit. Cum enim Dauid se adulterio, simul & homicidio contaminasset, propheta parabolicè increpatus, ait. Peccaui. Cui & Nathan propheta. Transtulit dominus peccatum tuum. Quis ambigit sic peccatum suum confitenti dimissum fuisse? cum ipse idem dixerit: Dixi cōfitebor aduersum me iniustitiam meam domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Satisfactionis uerò poena imponitur dum subinfertur. Morietur puer. Non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum. Tollam uxores tuas, & dabo proximo tuo, et dormiet cum uxoribus tuis in oculis solis huius. Similiter & Achab occupanti uineam interempti Naboth ait Helias. Occidisti et possedisti, & mala quibus propter hæc puniendus erat præcununciavit. Quibus auditis Achab scidit uestimenta sua

operuit cilicio carnem suā, ieiunauit, obdormiuitq; in sac-
 cō, & ambulauit demisso capite. Quis hæc attendens, du-
 bitat Achab cōtritum: assumpsit tamen satisfactionis pœ-
 nas, quāobrē meruit audire. Quia humiliatus est Achab
 mei causa, non inducam malum hoc in diebus eius: sed in
 diebus filij sui. Confirmat hoc ipsum Cypria. sermo. 5. de
 lapsis. Dominus, inquit, orandus est. Dominus satisfactio-
 ne placandus est.

Articulus. 6.

Quod quidē Deus in ueteri lege ab homine R H E T.
 exegeris satisfactiones non demiror: iam uero
 Christo passō pro nobis, qd exigere poterit di-
 uina iustitia, quod non supereffluenter persolue-
 rit Christi benedictissima passio?

Quemadmodum sub ueteri & noua lege eadem fide THEO.
 saluamur: Ita et eodem Christi sanguine redempti sumus.

Eadem nanque Christi passione diluta sunt & nostra, &
 ueterum crimina: itaque si illis necessaria fuit propria sa-
 tisfactio, necessaria est & nobis. Docent hæc lachrymæ
 Petri & Magdalene. Antiocheni itidem quia Simoni ma-
 go consenserant ueniente Petro pœnitentes, cilicijs indu-
 ti, nudis pedibus, cineres in capita sua spargētes, ei occur-
 rerunt, ut ait Clemēs in suo itinero. Theodosius quoq;
 Imperator pro suo scelere octo mēsum spatio pœnituit,
 ut habet histo. tripar. lib. 9. cap. 30.

Articu. 7.

Quis docuit istos asinos hanc dialecticam? R H E T.
 Christus ait: Agite pñiam. Apostoli prædicaue-
 runt pñiam: igitur pœnæ æternæ compēsantur
 satisfactionibus nostris. Igit̄ clauēs habent man-
 datum remittēdi partē pœnarū purgatorij: igit̄
 satisfactiones redimunt pœnas purgatorij.

DE SATISFACTIONE

THEO.

Istæ sunt machine hæreticorum teste Hierony. ad Rufinum. episto. 40. ut conuicti de perfidia ad maledicta se conferant: ne dicam ad mendacia. Donemus hanc irrogatam contumeliam. Reminiscere quò aliquando asina Balaam prophetam & redarguerit, & erudierit. Ad uitam ueritatis perducant te isti asini bipedes. Vbi quæso apud theologos eam sequelam legisti. Christus et Apostoli predicauerunt penitentiam: igitur æternæ poenæ compensantur satisfactionibus nostris? Quære & non inuenies. Hunc uero apud eos inuenies elëchum. Christus & Apostoli predicauerunt peccatoribus necessariam penitentiam: igitur eas subire debent. Nunquam uel somniarunt Theologi poenæ æternas compensari nostris satisfactionibus: Deus enim remittens exitiale peccatum, donat offensam, & poenam æternam relaxans, obligat poenitentem ad temporalem satisfactionem, ut satis claret ex his quæ in hoc titulo, & in eo quod est de penitentia discussa sunt. Cui adstipulatur & illud Hieronymi de sancto Victore. Deus, inquit, absoluens hominē a culpa & poena æterna, ligat eum uinculo perpetuæ detestationis peccati. Huic accedit & illud Bernardi. ser. 11. de Epiphania domini. Possumus, inquit, reconciliari pro minimo. Pro minimo inquam, nõ tamen sine penitentia: sed quia minimum quid sit nostra penitentia. Totum quod dare possum, miserum corpus istud est: illud si dederò, satis est. Si quo minus, addo & corpus ipsius, scilicet Christi. Nam illud de meo est, & meum est. Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis. De te suppleo dñe, quod minus habeo in meo.

Nec absurdum arbitraris, si quis dicat clauis remittere partem poenarum purgatorij. Cū enim remittant partem poenarum peccatis debitarum: utique & partem poenarum

purgatorij. Nam istæ pœnæ si non hic soluantur, in purgatorio ueniunt expiandæ. Si Achab ad uerbum prophete humiliatus & indutus cilicio meruit suarum pœnarum cõmutationem: quò non audiet uerbum misericordiæ, & remissionis qui coram sacerdote se humiliat? Absolutio itaque aliquid pœnarum debeat remittit. Ait enim August. lib. de uera pñia, cap. 10. Multum satisfactionis obtulit, qui erubescentiæ dominans, nihil eorum quæ cõmissit nuncio Dei denegat.

Articulus. 8.

Pœnitentiam, hoc est conuersionem, seu regenerationem, boni fructus, siue bona opera in omni uita sequi debent. R H E T.

Huic tuæ sniæ non obsistimus. Verum aliud diximus THEO.
bonum opus in genere, & aliud pñiæ opus: Nam pñia superaddit bonitati operis, ut uindictet patratum delictum: ut habes supra titu. 3. arti. 3.

Articulus. 9.

Non potest esse uera conuersio, aut cõtritio, R H E T.
ubi nõ sequuntur mortificationes carnis, & bonorum operum fructus.

Durus est hic sermo, nisi intelligatur in actu uel in uo THEO.
to: Nã conuersus aliquis aut contritus si cõfestim moriatur, quò abibit? Non ad beatitudinem tuam sniæ: quia mortificationes carnis, & bonorum operum fructus non sunt conuersionem subsequuti. Nec is in infernum demergi poterit, cui iam donata est culpa. Præterea sit aliquis uerè contritus, proponens se mortificaturum carnem suam, ac bonorum operum fructum patratum: is ex fragilitate, uel tentatione recidiuet. Quis dicet priorem contritionem nullam fuisse, quia iam recidiuat? Sequantur itaque iustificationem & carnis mortificatio, & bonorum operum fru-

DE SATISFACTIONE

ctus, data facultate & temporis opportunitate: ne reſta
conuerſio fiat inanis & ſine fructu.

Duplicem tamen noueris conuerſo carnis neceſſari
mortificationem: unam quidem uindictiuam prioru del
ctorum: aliam probæ uitæ neceſſariam, qua carnem ſpi
tui ſubijciat, neue concupiſcētia rationem eneruet. ut
Roma. 6 in apoſtolico uerbo designatā, dum ait: Sicut exhibu
membra ueſtra ſeruire iniquitati ad iniquitatem: ita
exhibete membra ueſtra ſeruire iuſtitie in ſanctificatione
nem. Credo utique te non incidiffe in Iouiniani errorem
qui ait hominem per gratiam iuſtificatum, amplius non
poſſe peccare. Articulus 10.

RHET. Veri terrores & ueri dolores animi non pe
tiuntur corpus indulgere uoluptatibus.

THEO. Verum quidem proſers, ut his uidelicet non fructu
pœnitens uoluptatibus, quibus Deum offendat. Quis
rò dubitat coniugum cõtubernium eſſe uoluptuoſum, ad
delicatis uti cibarijs (infra tamen temperatiæ limites) ſp
periucundum? Eis tamen uti licet poſt conuerſionem &
pœnitentiam cum gratiarum actione. Articulus 11.

RHET. Nulla eſt pœnitentia interior, niſi foris pariat
etiam caſtigations carnis.

THEO. Et nos tecum ſentimus, modò aſſit facultas & tps op
portunitas: uerum hoc tuum telum in te reiſcimus, ut ne
queas deinceps dicere, quòd ſola fides iuſtificat et ſaluat.
Cui niſi addantur & alia uirtutum opera data facultate,
ſaluare nequibit. Articulus 12.

RHET. Fingitis ſatiffactions opera eſſe indebita: ſer
ptura autem requirit opera debita. Hęc eſt enim
uox præcepti. Facite fructus dignos pœnitentiæ.

Nisi poenitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Sicut exhibuistis membra uestra seruire iniquitati: ita exhibete ea seruire iustitiae. Quare non licet ea retorquere ad eas satisfactiones quas recusat licet. Non enim licet Dei praeccepta recusare.

Satisfactiones si dicamus opa indebita, intellige iusto: THEO.
quia iusti non indigent poenitentia, ut ait Saluator. Et cum subiungis: opa poenitentiae sunt opera praeccepti: uerum est ipsi peccatori, Luce. 13.
non autem iustis. Si arguis. Etiam iustus tenetur ad carnis afflictione, quam satisfactoriam non abnuis. Dico iustum obligari ad carnis afflictionem ne spiritui resistat, aut rationem sefforem deiciat concupiscentia. Poenitens uero praeter eam debet sibi subtrahere aliquid sensualis oblectamenti, alias liciti, quod Deo in honorem & in holocaustum offerat: ut reparetur aequalitas iustitiae, quam uoluit impius peccando.

Articulus. 13.

Admittis confitentem, si recuset suscipere satisfactiones iniunctas, non peccare. Per solutarum autem has residuas poenas in purgatorio iam haesententiae sine controversia esse non possunt. Agere poenitentiam est uerbum praeccepti ipsi peccatori, ut ais. Et satisfactiones quae sunt pars poenitentiae recusare licet, nam sic idem esset praeccepti, & non praeccepti. RHET.

Bonum argumentum, & facilis solutio. Satisfactio THEO.
enim necessaria est poenitenti peccatori. Quod uero hoc uel illo actu satisfaciatur, in praeccepto non est: Nam qui cogitur corpus attenuare, abstinentia, ieiunio, sacco, cilicio, uigiliis faciat, perinde est. Qui non ualet ieiunare, det elemosynam, uigilet orationibus, aliudue opus poenale

DE SATISFACTIONE

aggrediatur, prout ratio suadebit. Multum autē de illius
 uera dubitare cōtritione, qui nullam hīc uellet subire sa-
 tisfactionem, post hanc uitam eam uolens sibi seruari.
 Quis enim uerē dolebit se tam pium patrem, tam enor-
 miter frequenterq; offendisse, & nullum externum dabi-
 signum doloris? Articulus. 14.

RHET.

Ambro. in sermo. 46. de pœnitētia Petri ait.
 Petrus conscius dicti correctus ingemuit tan-
 quam emendatus prorupit ad lachrymas: nihil
 precatus uoce. Inuenio enim quōd fleuerit, non
 inuenio qd dixerit, lachrymas lego, satisfactio-
 nem non lego: itaque satisfactio pœnitenti non
 est necessaria.

TEHO.

Non ad stipulatur sententię tuę uerbū Ambrosii
 enim ibi satisfactionem accipit pro opere pœnali uindicti-
 uo delicti patrati in se: sed pro excusatione, quare
 redditur alicuius operis cōmissi, quemadmodum Paulus

Actu. 4.

ait. Bono animo pro me satisfaciam. Quōd q; sit illa
 brosii intentio uel ex hoc collige quod subditur: recte pla-
 nē fleuit et tacuit, quia qd' defleri solet non solet excusari.
 Et qd' defendi non pōt, abluī potest. Hanc nostram sententi-
 am confirmat & illud Basiliij Magni in sermo. super illo uer-
 bo Moysi. Attende tibi. Attende, inquit, tibi ipsi, ut pro
 admissi proportionē auxilium ex tali cura suscipias. Magnū
 & durum peccatum confessio, lachrymę, continu-
 uigilia, assiduū ieiunium delebunt. Idem rursus ad moni-
 chum lapsus. Tibi ait pœnam spōte impone, ne iam ad-
 missi pudeat. Nō est clausa ianua uitę. Irenęus quoq; ad
 uesus hereses Valentini lib. 4. cap. 45. hunc format ele-
 chum. Si, inquit, qui p̄cesserūt nos in charismatibus

terres, propter quos nondum filius Dei passus erat, delinquentes in aliquo, & concupiscentiæ carnis seruietes, ita affecti sunt ignominia (de Dauid & Salomone illi sermo est) quid passuri sunt qui nunc sunt, qui cōtempserunt aduentum domini, & deseruerūt uoluptatibus suis? Veniet filius in gloria patris, exquirens ab actoribus & dispensatoribus suis pecuniam quā eis credidit, & plurimum ab eis exiget. Debemus ergo ipsi timere, ne fortè post agnitionem Christi agentes aliquid quod non placeat Deo, remissionem ultrà non habeamus delictorum, sed excludamur à regno eius. Et ideò ait Aposto. Si naturalibus ramis non pepercit, ne fortè nec tibi parcat, qui cūm esses oleaster, infertus es in pinguedinem oliuæ, & socius factus es pinguedinis eius.

DE INDVLGENTIIS TIT. XVII.
ARTICVLVS I.

Satisfactiones uestras per indulgentias redimi uultis, quas noster Lutherus dicit nil aliud esse, quàm robustas uenationes Romanorum pontificum. RHET.

Indulgentias euidenter constare ex sacro eloquio non facile dixerim, eas autem penitus negare, pij non uidetur Christiani: tum propter ecclesiæ uniuersalis diutinū usum: tum propter eius definitionem. Est enim ecclesiæ catholice non spernenda authoritas, quamobrem ait August. in lib. de cura pro mortuis agenda cap. 1. Vacare nō potest, quòd uniuersa pro defunctis ecclesia supplicare consueuit. Et rursus lib. 2. cap. 3. de baptismo. Episcoporum, inquit, literas per sermonem fortè sapientiozem, cuius in ea